

Puntades d'esperança: de les sabates a les mascaretes sanitàries

Aina Ferrero Horrach

Universitat de les Illes Balears. Directora del Museu del Calçat i de la Indústria
ana.fhorrach@gmail.com

doi: 10.3306/JELINCA.21.83

Paraules clau: repuntadores, crisi sanitària COVID-19, confinament, treball manual tradicional, indústria del calçat.

Resum. Article sobre el moviment de cooperació veïnal emprès a Inca durant el confinament per part d'antigues repuntadores, moltes d'elles ja sense feina per la crisi del sector del calçat, per abastir de mascaretes el seu Hospital Comarcal. Les mateixes màquines que s'havien utilitzat per repuntar sabates anys abans van ser emprades durant la pandèmia de la COVID-19 per fer mascaretes. D'aquesta col·laboració sorgí un doble reforç positiu, tant per part de les antigues cosidores, que es tornaren a sentir útils per a la comunitat, com per part del personal sanitari, que per primera vegada sentí el significat de sentir-se cuidat, en aquest cas, per part de la població.

Keywords: stitchers, covid-19 health crisis, lockdown, traditional manual labour, footwear industry.

Abstract. Article on the cooperation movement started in Inca during the lockdown by former female stitchers—many of whom were already unemployed due to the crisis in the footwear sector—to provide the local hospital with masks. The same machines that had been used to stitch together shoes years earlier were used during the covid-19 pandemic to make masks. A double positive reinforcement emerged from this collaboration, both on the part of the stitchers who felt useful to the community again and on the part of the health staff members who experienced real support and care from the population for the first time.

Sense crisi no hi ha mèrits. És en la crisi on aflora el millor de cada un, perquè sense crisi tot vent és carícia
Albert Einstein

1. INTRODUCCIÓ

És en moments de crisi quan aflora el millor i el pitjor de l'espècie humana, que pot fer-se gran en les seves bondats, o manifestar-se agrament en les seves misèries. L'any 2020 va suposar un gran cataclisme a tot el món, sense gairebé distinció d'hemisferis, riqueses o color de pell. I és que en aquest any la globalització va assumir un nou significat, aquesta vegada, marcada per la desgràcia, fent vulnerables a tots els països de manera similar, sotmesos als efectes del nou coronavirus, COVID-19.

Però en el mig d'aquest context dramàtic, de pandèmia, de crisi, d'incertesa i de por, també es van viure petites històries de germanor, solidaritat, superació personal i reforçament de l'autoestima, que venen a significar que, malgrat la foscor, és necessari cercar la llum per tal que sempre quedi marge per a l'esperança.

En aquest article es documenta una iniciativa de voluntariat empresa a Inca durant el confinament a causa de la pandèmia de la COVID-19 de 2020, a partir d'entrevistes realitzades a una selecció de les protagonistes del projecte "Inca Repunta", en el qual una sèrie d'antigues treballadores del calçat tornaren a emprar les seves màquines de cosir per fer mascaretes per a l'Hospital Comarcal d'Inca, a través de la coordinació de l'Àrea de Participació Ciutadana de l'Ajuntament.

2. LA CRISI SANITÀRIA COVID-19

El març del 2020 va suposar l'inici oficial d'una hecatombe a escala mundial. Tan sols feia dos mesos que s'havien notificat els primers casos de coronavirus al món, concretament a Wuhan, Xina, i un mes abans havia arribat el primer cas d'aquesta desconeguda malaltia a Mallorca. Els contagis d'aquesta nova malaltia, de la qual gairebé res se sabia, van créixer a un ritme tan vertiginós que l'11 de març l'OMS acabà per declarar la COVID-19 com a pandèmia.¹ Pocs dies després, el 14 de març, i davant una situació sanitària que semblava descontrolada, el Govern d'Espanya decretà un estat d'alarma² que implicà un confinament total de la població sense precedents que s'allargaria durant més de tres mesos.

A aquesta situació d'incertesa i por generalitzada, prest es va afegir el problema de l'escassetat de material sanitari a tot el món i la saturació d'urgències, que va implicar un preocupant augment de contagis entre el personal dels hospitals, que no tenia mitjans per protegir-se en l'exercici de les seves funcions per atendre els infectats de la COVID-19.

1 "Organización mundial de la salud. COVID-19. Cronología de la actuación de la OMS". [En línia] <https://www.who.int/es/news/item/27-04-2020-who-timeline---covid-19> [Consulta: 25 novembre 2020].

2 "La moncloa. El Gobierno declarará mañana el estado de alarma por el coronavirus". [En línia] <https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2020/130320-sanchez-declaracio.aspx> [Consulta: 9 desembre 2020].

Titulars com “La OMS advierte de una ‘escasez crónica’ de material sanitario por el coronavirus”;³ “Escasez de material y saturación de Urgencias, principales causas del elevado contagio entre sanitarios”,⁴ “Por qué España está sin mascarillas cuando lo peor de la crisis no ha llegado. La falta de material de protección pone contra las cuerdas al sistema sanitario”,⁵ “La OMS sigue recomendando las mascarillas solo a los enfermos y sus cuidadores y advierte de su escasez global”,⁶ “El incremento de personal sanitario que ha dado positivo en covid-19 y la falta de material para evitar nuevos contagios vulnera las condiciones laborales del sector que más trabaja en esta crisis sanitaria. Las plantillas piden a los políticos ‘menos aplausos y más medios’”⁸ o “¿Qué hacer ante la escasez de respiradores y otros materiales médicos? Usar el ingenio” donen mostra significativa de la tensió i la problemàtica viscuda en aquells moments.

A escala local, l'Hospital Comarcal d'Inca va ser un dels primers centres a Mallorca a rebre pacients infectats per aquesta malaltia.⁹ De fet, ben aviat l'Hospital es preparava per rebre un possible augment de casos de coronavirus, i així ho explicava la premsa del moment.¹⁰

L'opinió pública, per tant, contribuïa a fomentar una percepció de caos i descontrol de la situació que arrelà dins la població; una població preocupada pel greu desproveïment de mascaretes que afectava en primer ordre un personal sanitari que havia de ser, en darrera instància, l'encarregat d'atendre'ls en cas de contagi. Eren uns moments als quals comprar

3 “La OMS advierte de una «escasez crónica» de material sanitario por el coronavirus”. [En línia] ABC, 28 de març de 2020. https://www.abc.es/sociedad/abci-advierte-escasez-cronica-material-sanitario-coronavirus-202003271805_noticia.html [Consulta: 25 novembre 2020].

4 “Escasez de material y saturación de Urgencias, principales causas del elevado contagio entre sanitarios”. [En línia] 20 minutos, 28 de març de 2020. <https://www.20minutos.es/noticia/4207853/0/coronavirus-sanitarios-contagios-material-hospitales/> [Consulta: 25 novembre 2020].

5 “Por qué España está sin mascarillas cuando lo peor de la crisis no ha llegado. La falta de material de protección pone contra las cuerdas al sistema sanitario” [En línia] El País, 19 de març de 2020. <https://elpais.com/sociedad/2020-03-18/por-que-espana-esta-sin-mascarillas-cuando-lo-peor-de-la-crisis-no-ha-llegado.html><https://elpais.com/sociedad/2020-03-18/por-que-espana-esta-sin-mascarillas-cuando-lo-peor-de-la-crisis-no-ha-llegado.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

6 “La OMS sigue recomendando las mascarillas solo a los enfermos y sus cuidadores y advierte de su escasez global”. [En línia] RTVE, 6 d'abril de 2020. <https://www.rtve.es/noticias/20200406/oms-sigue-recomendando-mascarillas-solo-enfermos-cuidadores-advierte-su-escasez-global/2011557.shtml> [Consulta: 9 desembre 2020].

7 “El incremento de personal sanitario que ha dado positivo en covid19 y la falta de material para evitar nuevos contagios vulnera las condiciones laborales del sector que más trabaja en esta crisis sanitaria. Las plantillas piden a los políticos ‘menos aplausos y más medios’”. [En línia] El salto, 15 de març de 2020. <https://www.elsaltodiario.com/coronavirus/personal-sanitario-denuncia-falta-proteccion-mascarillas-crisis-covid19> [Consulta: 9 desembre 2020].

8 “¿Qué hacer ante la escasez de respiradores y otros materiales médicos? Usar el ingenio”. [En línia] El País, 12 de maig de 2020. https://elpais.com/elpais/2020/05/08/planeta_futuro/1588934629_741517.html [Consulta: 25 novembre 2020].

9 “Primer caso de coronavirus en Ibiza; ya son siete en Baleares”. [En línia] Última Hora, 6 de març de 2020. <https://www.ultimahora.es/noticias/local/2020/03/06/1146619/coronavirus-primer-caso-ibiza.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

10 “L'Hospital d'Inca es prepara per a un possible augment de casos de coronavirus.” [En línia] Diari de Balears, 21 de març de 2020. <https://www.dbalears.cat/cronica-negra/2020/03/21/337273/video-hospital-inca-prepara-per-possible-augment-casos-coronavirus.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

The poster features a yellow and black striped header with the text 'Informació COVID-19'. Below this is a white silhouette of a sewing machine with a face mask in front of it. In the top right corner, there is a white circle containing a black lowercase letter 'i'. The main body of the poster is a solid pink color with white text. At the bottom, there is a black bar containing a white diamond-shaped logo and the text 'Ajuntament d'Inca'.

Informació COVID-19

**A Inca REPUNTAM
mascaretes i bates**

**Si vols col·laborar, contacta via
WhatsApp al tel. 619 766 642.
#IncaRepunta**

Aturar la pandèmia és feina de totes i de tots!

Ajuntament d'Inca

Figura 1. Cartell de la iniciativa "Inca Repunta"

mascaretes era pràcticament impossible, no sols per al personal sanitari, sinó per a tothom, fins al punt que les autoritats van haver de demanar que la població general no compràs mascaretes per així deixar-les disponibles per al personal sanitari.¹¹

¹¹ "El coronavirus agota las existencias de mascarillas en las farmacias de España". [En línia] *Diario Médico*. <https://www.diariomedico.com/medicina/medicina-preventiva/el-coronavirus-agota-las-existencias-de-mascarillas-en-las-farmacias-de-espana.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

3. LA INICIATIVA “INCA REPUNTA”

Fou en aquest context quan sorgiren iniciatives espontànies per part de la població per tal d'ajudar el personal sanitari. A Inca, concretament, s'hi inicià un moviment de voluntariat veïnal anomenat temps després “Inca Repunta”, que tenia com a objectiu confeccionar mascaretes i bates sanitàries per al seu Hospital Comarcal, a través de la coordinació de l'Àrea de Participació Ciutadana de l'Ajuntament. Així ho explica Simona Payeras, responsable d'aquesta Àrea:

Tot va començar amb gent que ens coneixia que ens deia que volia fer qualque cosa. Estam parlant de març de 2020, quan no sabíem com anaven les coses, estàvem molt despistats, tothom confinats a casa, i la gent volia col·laborar d'alguna manera amb aquella situació que teníem. També l'Hospital d'Inca i els centres de salut ens van demanar suport i ajuda perquè els faltava material sanitari, o tenien previsió que els en faltaria. Així que vam ajuntar un poc les dues demandes i vam decidir començar a dur endavant el projecte d'“Inca Repunta” [...] Des de l'Àrea de Participació vam decidir fer un cartell i anunciar-ho per xarxes municipals, i vam començar a rebre multitud de gent (perquè era contacte via WhatsApp i no donàvem l'abast per contestar) que s'oferia per col·laborar. Així va començar el projecte “Inca Repunta”, que va ser un voler ajudar, un voler col·laborar de la societat inquera.¹²

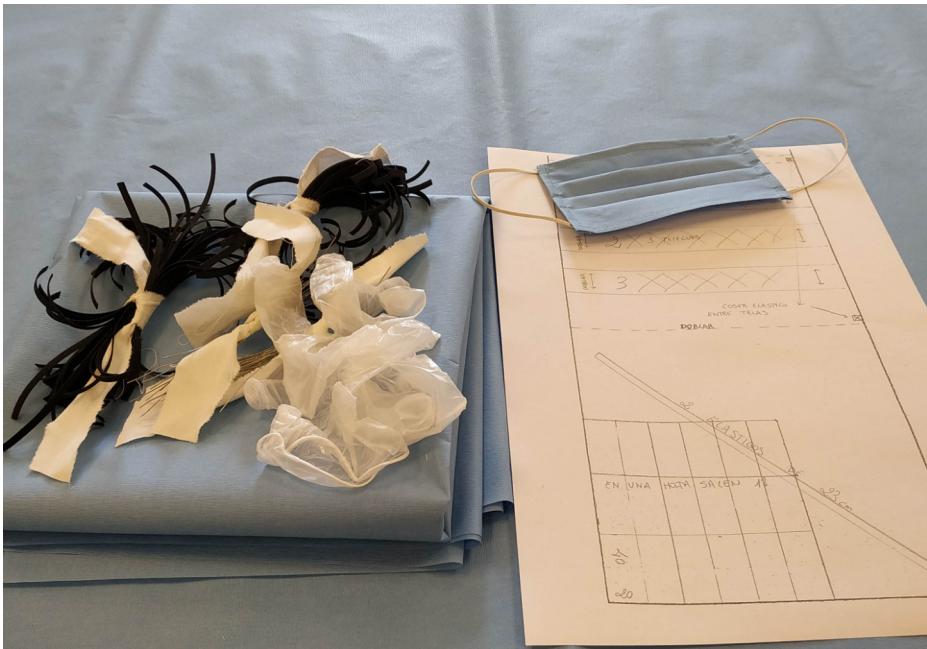

Figura 2. Paper, filferros, fils, elàstic, patró i guants per elaborar les mascaretes

¹² Entrevista a Simona Payeras el 14 d'octubre de 2020.

En unes setmanes en què tots els comerços estaven tancats degut al confinament i era impossible comprar materials per confeccionar aquestes mascaretes casolanes, van ser molts els veïns que possibilitaren aquesta col·laboració donant elàstics, filferros i fils. El teixit de les mascaretes va ser donat directament per l'Hospital, que es preocupà d'investigar si existia algun teixit adequat per protegir i que es pogués emprar per a l'elaboració de les mascaretes: *A poc a poc vam anar veient com s'anava recomanant de*

Figura 3. Equip de Participació Ciutadana i Joventut de l'Ajuntament d'Inca elaborant bosses de material per distribuir entre les voluntàries

Figura 4. Simona Payeras repartint les bosses de material per confeccionar les mascaretes entre les cases de les voluntàries

fonts fiables el teixit que utilitza el servei d'esterilització de l'Hospital, explica Victòria Ramis, supervisora de l'Àrea d'Infermeria de Projectes Corporatius a l'Hospital d'Inca, i l'encarregada de rebre i distribuir les donacions que anaven arribant a aquest a través d'iniciatives com les d'"Inca Repunta".¹³

Des de l'Hospital es va gravar un vídeo explicant com s'havien de fabricar les mascaretes seguint el model de les mascaretes sanitàries homologades. A

Figura 5. Personal sanitari rebent mascaretes de la iniciativa "Inca Repunta"

Figura 6. Victòria Ramis rebent mascaretes de la iniciativa "Inca Repunta"

Figura 7. Mascaretes acabades

¹³ Entrevista a Victòria Ramis el 7 d'octubre de 2020.

partir d'aquest vídeo, una de les dinamitzadores de l'Ajuntament, familiaritzada amb el cosit, va fer un altre vídeo més pràctic, enfocat a les voluntàries, amb instruccions més precises de com cosir les mascaretes seguint un patró elaborat per ella mateixa.

D'altra banda, una vegada que l'Àrea de Participació Ciutadana de l'Ajuntament rebia tots els materials necessaris per confeccionar les mascaretes, havia de dur a terme una tasca d'organització de la feina, elaboració de bosses individuals amb el material suficient per confeccionar mascaretes durant una setmana i distribució dels materials entre les cases de les diferents voluntàries. Va ser tal la resposta de la població que l'equip de Participació Ciutadana de l'Ajuntament es va veure desbordat: *La nostra feina en un principi va ser molt caòtica perquè ens va sobrepassar de tanta gent que hi volia col·laborar*, explica Payeras.

Una vegada que les mascaretes estaven acabades, l'equip de Participació Ciutadana les recollia setmanalment a les cases de les voluntàries, a les quals deixaven noves bosses amb materials per confeccionar-ne més durant la següent setmana. Després, duia les mascaretes finalitzades a l'Hospital d'Inca, on les infermeres que les rebien, juntament amb dibuixos i cartes d'ànim, es fotografiaven amb elles com a mostra d'agraïment de cara a les voluntàries.

Les mascaretes confeccionades per les voluntàries repuntadores *no eren homologades, motiu pel qual no les distribuïem al personal sanitari, però sí les podem emprar per a tantes i tantes persones que necessitaven protegir-se també*, conta Victòria Ramis, qui explica que finalment l'Hospital d'Inca, tot i anar molt escàs de material sanitari de protecció homologat, va aconseguir tenir-ne a bastament, gràcies a un exhaustiu control.

4. ANTIGUES REPUNTADORES DE CALÇAT: LES VOLUNTÀRIES

Moltes de les voluntàries que se sumaren a la crida de col·laboració llençada per part de l'Ajuntament d'Inca havien estat treballadores del sector del calçat: *Quasi tot van ser dones que es van posar en contacte amb nosaltres perquè moltes tenien màquines de cosir a casa seva, ja que s'havien dedicat a cosir sabates o eren modistes*, recorda Simona Payeras.

De fet, la vinculació de moltes d'aquestes dones amb el calçat es remuntava a la seva infantesa: *La meua experiència dins del món del calçat és de de tota la vida. Jo anava a escola, i ja deia que volia ser sabatera*,¹⁴ explica Catalina Ramis, una de les repuntadores voluntàries, ja retirada. També Francisca Moyà, una altra de les repuntadores d'aquesta iniciativa i actualment patronista de Camper, recordava com la seva història familiar ha estat

¹⁴ Entrevista a Catalina Ramis el 5 d'octubre de 2020.

Figura 8. Catalina Ramis fent mascaretes amb la seva màquina de cosir, la mateixa que ha emprat des que era jove, per fer sabates

íntimament marcada pel món del calçat:

La meva relació amb el món del calçat ve de nina, des que vaig néixer. El meu pare era patronista, com jo, i la meva mare era repuntadora. Tots dos feien feina a ca nostra. El meu pare després ja va llogar un local, i la meva mare feia feina a ca nostra, com moltes dones en aquell temps. I jo doncs l'ajudava a ajuntar peces, a engomar... ja des de petita ens ensenyava. El meu pare em conta que jo des de petita ja deia que volia fer la feina que ell feia, i que tenia dos anys i ja jugava davall la taula on ell treballava.

En no poques ocasions, les repuntadores voluntàries van ser dones que hagueren de deixar la indústria del calçat anys enrere, amb motiu de la crisi del sector que provocà que perdessin els seus llocs de feina a les fàbriques o a casa seva. Gràcies a la iniciativa d'"Inca Repunta", aquestes dones tornaren a agafar les seves màquines de cosir, però aquesta vegada no per repuntar sabates, sinó per fer mascaretes:

Jo era repuntadora i em dedicava a fer el "corte" sencer: doblegar, engomar, retallar forros, fer els forros, i deixar-ho a punt per dur-ho a la fàbrica i posar forma, com aquell que diu. Vaig fer feina per Can Fluxà. Després a Can Fluxà començaren a llevar gent, i vaig començar a fer feina a ca nostra amb sabates... Llavors em vaig haver d'ocupar de la padrina, d'en Pedro, el meu home, que es va posar malalt, i ja acabàrem el negoci. Ara em dedic a caçar papallones. Devia fer deu o quinze anys

Figura 9. Encarna Peña tallant els papers donats pel Servei d'Esterilització de l'Hospital d'Inca per elaborar les mascaretes

que no emprava la meua màquina de cosir, fins que vaig veure això de les mascaretes pel Facebook i m'hi vaig apuntar. (Catalina Ramis)

En altres ocasions, es tractà de voluntàries que havien fet feina al món del calçat, però que deixaren aquesta indústria per emprendre negocis en altres sectors.

La meua mare ja era repuntadora i a través d'ella vaig conèixer el món del calçat. M'agradava repuntar, i em vaig apuntar amb una senyora a aprendre'n. Després ja vaig començar a fer feina a una fàbrica, primer vaig començar per una fàbrica de Camper, i després la meua darrera feina va ser a Georges. Vaig estar devers deu anys repuntant. Després vaig muntar un altre negoci amb el meu home. Fa setze anys que vaig deixar el món del calçat. Tenia la meua màquina, i ara, la vaig tornar a agafar per repuntar les mascaretes. (Encarna Peña, repuntadora voluntària)¹⁵

¹⁵ Entrevista a Encarna Peña el 7 d'octubre de 2020.

En qualsevol cas, la motivació d'aquestes dones, que arribaren a ser unes 70, vengué dictada per la necessitat d'ajudar en uns moments difícils en els quals, a més, la gent estava confinada a les seves cases i disposava de més temps lliure. *M'hi vaig voler apuntar perquè en aquell moment tot estava tan malament, les coses esgotades, tothom demanava..., i vaig pensar "idò hem d'ajudar de qualque manera"*, recorda Catalina Ramis. Francisca Moyà, per la seva banda, reconeix una part d'egoisme en aquesta ajuda en tant que era una manera d'ajudar aquells que en el futur potser haurien de cuidar els altres: *Vaig voler col·laborar quasi com una cosa un poc elogista. Per què? Perquè en principi et fa sentir bé. I en segon lloc, també cuides molt de la sanitat, i de les persones que ens cuiden a nosaltres. Si nosaltres els cuidam a ells, ells ens podran cuidar a nosaltres.*

El fet d'utilitzar màquines que anys enrere havien estat emprades per a la confecció de sabates va suposar en molts de casos recordar de manera positiva l'època en la qual aquestes dones treballaren dins del sector del calçat, o fins i tot va propiciar l'activació de records i vincles familiars íntims relacionats també amb aquest ofici:

Record que mentre cosia les mascaretes em venien records de quan era nina i la meua mare cosia sabates. Jo estava allà asseguda, devora d'ella, ajudant-la, a una cadireta baixeta. Tot i que era nina ja em feia ajudar-la: "Bé, ara talla'm aquests fils, i ara talla'm aquests caps..." Eren com a flaixos de quan era nina i l'ajudava a ella a repuntar. De fet, mentre cosia les mascaretes, moltes coses que feia, si tenia un problema, pensava en com ho hauria fet la meua mare, i efectivament, m'anava bé. M'ha fet sentir molt propera a ella, i sé que ha estat molt orgullosa que jo hagi fet aquesta feina. (Francisca Moyà)

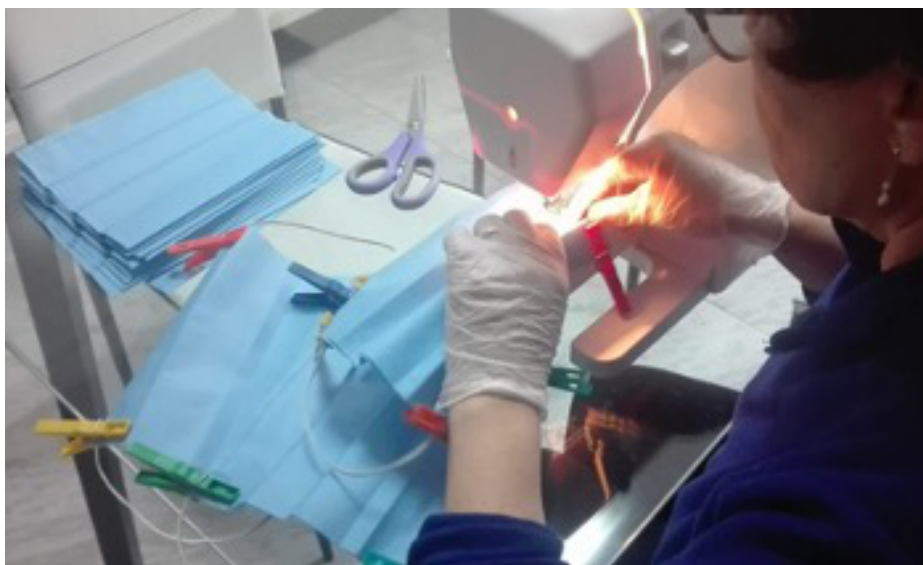

Figura 10. Francisca Moyà durant el procés de fabricació de les mascaretes

Algunes de les repuntadores fins i tot trobaren semblances entre el procés de confecció de les mascaretes casolanes i el procés de fabricació manual de les sabates, tal com continua explicant Francisca Moyà:

El procés de confeccionar mascaretes des d'un principi em va recordar moltíssim, moltíssim, a com es treballa a una fàbrica de calçat. Primer repartir porta a porta el material per fer la feina. És un treball en cadena. En principi es passa pel tallat: allà es tallen les peces, després les peces es passen al 'costurero', que a casa, el 'costurero', era jo, i ja es confecciona la mascareta o la sabata. Després es van encaixant els materials que hem rebut. Jo record que al principi vaig fer una mascareta: només una per veure el procés com anava. I a partir d'aquí ja va ser un procés, una feina en cadena. Primer tallava totes les mascaretes, després tallava tots els elàstics, després tots els ferros; després, finalment, les doblegava. De cosir passaves primer el repunt per posar el ferro, i després els elàstics, i ja tenies acabada la mascareta.

5. EL REFORÇ POSITIU. UNA HISTÒRIA PER A L'ESPERANÇA

Aquesta iniciativa va comportar de manera indirecta una sèrie de beneficis a totes les parts implicades. D'una banda, la dita col·laboració reportà a les repuntadores, en molts de casos dones majors ja jubilades, un benefici emocional no sols pel fet de sentir-se útils ajudant la seva comunitat, sinó també, i de manera col·lateral, per recordar una activitat professional amb la qual vinculaven bons records, tant laborals com familiars.

Tota aquesta iniciativa de les mascaretes em va recordar quan em compraren aquesta màquina de cosir. Ara la mirava i li deia "mira, ja no fas tanta via com abans, però encara vas bé". (Catalina Ramis)

En general, tot aquest moviment ha servit perquè moltes dones tornassin a treure les seves màquines de cosir, i les fessin sentir útils, perquè en molts de casos ha estat gent bastant major, que ja no fa feina, i els fills ja no estaven amb elles. Això les ha fet sentir més part d'Inca, més integrades dins la nostra comunitat, i que tinguin l'edat que tinguin ens poden ajudar, poden posar el seu granet d'arena. (Francisca Moyà)

Em va agradar: perquè m'agradava i m'agrada repuntar sabates, i la veritat és que em va agradar molt repuntar i recordar quan jo feia sabates i la rutina que agafava de muntar una sabata, i amb la mascareta, idè més o manco igual. (Encarna Peña)

El propi personal sanitari, a banda de reconèixer la vàlua d'aquestes mascaretes casolanes que utilitzaren per al personal administratiu de l'Hospital i per als pacients que no en tenien, posà en valor també la

importància d'aquesta tasca per a un sector de dones, en algunes ocasions castigades laboralment, o bé ja retirades professionalment:

El fet que molta gent, sobretot persones que feia molt de temps que no empraven les seves màquines de cosir, o que no feien quelcom amb el que sentir-se realment útils amb aquestes màquines de cosir, trobàs una manera de sentir-se útil amb una cosa de tanta utilitat com era confeccionar mascaretes per al personal sanitari, per a nosaltres era súper emotiu. Ja no només per veure com ens cuidaven i com tenien en compte les nostres necessitats, les nostres carències, que no teníem material suficient, i tal, sinó també pel fet de pensar que a elles mateixes això els resultava molt gratificant. (Victòria Ramis)

I és que precisament l'altra part beneficiada, el personal sanitari, no sols ho va ser per la rebuda explícita d'aquest material, sinó sobretot pel gran valor emocional que comportava que un grup de persones s'haguessin implicat tant per ajudar-los a ells. Com explicava Victòria Ramis, per primera vegada el personal d'infermeria s'havia posat en el rol dels cuidats en lloc de ser els cuidadors. Es produí, per tant, un reforç positiu en el sector sanitari de l'Hospital d'Inca, també significat per una consciència de millora de la percepció social que la població tenia entorn a la seva feina i de reconeixement del seu valor laboral.

Jo vaig entendre que, de la mateixa manera que nosaltres com a infermeres teníem la necessitat d'oferir cures als nostres pacients, ells tenien de qualche manera la necessitat de cuidar-nos a nosaltres. Mai en la vida ens havíem plantejat la possibilitat que qualcú fos capaç de cuidar-nos. Era súper emocionant, i més tenint en compte que nosaltres històricament no ens hem sentit mai massa ben cuidats, no? Tampoc necessitam sentir-nos ben cuidats. Nosaltres feim la nostra tasca, i és vocacional i és satisfactòria, però sí que és vera que històricament molta gent ens veu com que "és la teva obligació curar-me i no tenc per què agrir res", i és cert que ens sentim una mica pressionats. Jo crec que hi ha hagut un abans i un després en el que és la visió de la gent sobre el personal sanitari.

Simona Payeras, treballadora de l'Ajuntament que coordinà aquest projecte, resumeix així el que va suposar aquest moviment d'ajuda altruista en uns moments tan complicats:

La resposta de la ciutadania va ser fantàstica, la resposta de l'equip del Casal de Joves, no tenc paraules per expressar-ho, perquè ens vam exposar tots a sortir al carrer, perquè enteníem i sabíem que feia falta en aquells moments fer aquesta feina, així que fantàstic; i per part de l'Hospital i els centres de salut, sempre molt ben rebuts pel material, i molt agraïts també a la gent que donava el seu temps o que feia feina de manera altruista per donar-hi resposta.

Payeras recorda que va viure aquestes setmanes d'una manera molt emocionant tot i les dificultats: *Va ser molt guapo veure com molta gent treia la pols a les màquines i les tornava a posar en funcionament; màquines que fins i tot pensaven que ja no podien funcionar; estaven perfectes, i van fer molta feina aquells dies, i tal vegada, encara en fan.*

6. RESULTATS I CONCLUSIONS

La iniciativa "Inca Repunta" va ser, en poques paraules, un exemple de solidaritat i cooperació que posà en valor aspectes com la recuperació del treball manual i la importància de l'aportació personal de cada membre individual dins una comunitat. Així mateix, va significar un reforç positiu de les parts implicades, que directament o indirectament es veren beneficiades per les seves accions. Aquest benefici va venir donat, en el cas de les repuntadores, per la recuperació dels processos manuals vinculats a un ofici històric a Inca com és el del calçat, pel reforçament de l'autoestima i la sensació de sentir-se útils, i per la rememoració de records familiars vinculats a la indústria del calçat. En el cas del personal sanitari, aquest benefici va venir donat pel sentiment de suport per part de la comunitat, amb la qual d'alguna manera es reconciliaren en sentir-se més valorats en la seva feina. En uns moments foscos, aquesta història de voluntariat aportà esperança a tots els que hi participaren, i d'alguna manera implicà una millora substancial en la vida emocional d'aquestes persones, molt més enllà de l'objectiu inicial d'abastir de mascaretes l'Hospital Comarcal. "Inca Repunta" va ser el punt de partida perquè moltes persones traguessin pols a les seves antigues màquines de cosir, i que pels carrers d'Inca es tornàs a sentir el renou d'aquestes màquines, en ús gràcies a aquestes dones, que tornaren a repuntar, però, en aquest cas, amb puntades d'esperança.

7. FONTS EMPRADES I WEBGRAFIA

Fonts primàries

- Entrevista a Francisca Moyà el 5 d'octubre de 2020.
- Entrevista a Catalina Ramis el 5 d'octubre de 2020.
- Entrevista a Encarna Peña el 7 d'octubre de 2020.
- Entrevista a Victòria Ramis el 7 d'octubre de 2020.
- Entrevista a Simona Payeras el 14 d'octubre de 2020.

Webgrafia

"El coronavirus agota las existencias de mascarillas en las farmacias de

España". [En línia] *Diario Médico*. <https://www.diariomedico.com/medicina/medicina-preventiva/el-coronavirus-agota-las-existencias-de-mascarillas-en-las-farmacias-de-espana.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

"El incremento de personal sanitario que ha dado positivo en covid19 y la falta de material para evitar nuevos contagios vulnera las condiciones laborales del sector que más trabaja en esta crisis sanitaria. Las plantillas piden a los políticos 'menos aplausos y más medios'. [En línia] *El salto*. 15 de març de 2020. <https://www.elsaltodiario.com/coronavirus/personal-sanitario-denuncia-falta-proteccion-mascarillas-crisis-covid19> [Consulta: 9 desembre 2020].

"Escasez de material y saturación de Urgencias, principales causas del elevado contagio entre sanitarios". [En línia] *20 minutos*. 28 de març de 2020. <https://www.20minutos.es/noticia/4207853/0/coronavirus-sanitarios-contagios-material-hospitales/> [Consulta: 25 novembre 2020].

"La Moncloa. El Gobierno declarará mañana el estado de alarma por el coronavirus". [En línia] <https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2020/130320-sanchez-declaracio.aspx> [Consulta: 9 desembre 2020].

"La OMS advierte de una «escasez crónica» de material sanitario por el coronavirus". [En línia] *ABC*, 28 de març de 2020. https://www.abc.es/sociedad/abci-advierte-escasez-cronica-material-sanitario-coronavirus-202003271805_noticia.html [Consulta: 25 novembre 2020].

"La OMS sigue recomendando las mascarillas solo a los enfermos y sus cuidadores y advierte de su escasez global". [En línia] RTVE. 6 d'abril de 2020. <https://www.rtve.es/noticias/20200406/oms-sigue-recomendando-mascarillas-solo-enfermos-cuidadores-advierte-su-escasez-global/2011557.shtml> [Consulta: 9 desembre 2020].

"L'Hospital d'Inca es prepara per a un possible augment de casos de coronavirus". [En línia] *Diari de Balears*. 21 de març de 2020. <https://www.dbalears.cat/cronica-negra/2020/03/21/337273/video-hospital-inca-prepara-per-possible-augment-casos-coronavirus.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

"Organización mundial de la salud. COVID-19. Cronología de la actuación de la OMS". [En línia] <https://www.who.int/es/news/item/27-04-2020-who-timeline---covid-19> [Consulta: 25 novembre 2020].

"Por qué España está sin mascarillas cuando lo peor de la crisis no ha llegado. La falta de material de protección pone contra las cuerdas al sistema sanitario". [En línia] *El País*. 19 de març de 2020. <https://elpais.com/sociedad/2020-03-18/por-que-espana-esta-sin-mascarillas-cuando-lo-peor-de-la-crisis-no-ha-llegado.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

“Primer caso de coronavirus en Ibiza; ya son siete en Baleares”. [En línia] *Última Hora*. 6 de març de 2020. <https://www.ultimahora.es/noticias/local/2020/03/06/1146619/coronavirus-primer-caso-ibiza.html> [Consulta: 9 desembre 2020].

“¿Qué hacer ante la escasez de respiradores y otros materiales médicos? Usar el ingenio”. [En línia] *El País*. 12 de maig de 2020. https://elpais.com/elpais/2020/05/08/planeta_futuro/1588934629_741517.html [Consulta: 25 novembre 2020].

